

Gods gerechtigheid zal eeuwig wezen

Ledevaartkerk Chaam, zaterdag 31 december 2016

Ds. Sara Dondorp

Inleiding

Beide Schriftlezingen van vanavond kunnen we horen als een geloofsbelijdenis: als een loflied op Gods trouw. Hoe ellendig het er ook met de wereld voorstaat, wat er ook voor vreselijks met mensen gebeurt, God zal zijn kinderen niet in de steek laten. Gods gerechtigheid is eeuwig, zijn liefde is oneindig....

Eerste Schriftlezing: Jesaja 51: 1-8

Tweede Schriftlezing: Romeinen 8: 31b-39

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Het lijkt soms wel of de jaaroverzichten in december elk jaar somberder, elk jaar uitzichtlozer worden. Oorlogen die geen einde lijken te hebben, onenigheid tussen groepen mensen, een kloof die groter wordt, oplopend politiek en maatschappelijk ongenoegen. En dan heb ik het nog niet eens over de opwarming van de aarde... Zoals kooplui tegen elkaar opbieden: nog mooier, nog leuker! Zo lijken de jaaroverzichten ook tegen elkaar op te bieden: dit jaar is het nog weer erger geworden dan vorig jaar! Voor een deel is dat waarschijnlijk wel waar. Maar toch heb ik behoefte aan een kanttekening. Natuurlijk, we leven in onzekere tijden, er is veel in verandering. Maar is dat niet altijd al zo geweest? Zijn er niet altijd ook tekenen van hoop en vertrouwen geweest? Een dergelijke relativering lijkt Jesaja voor te stellen. Hij geeft een buitenperspectief. Een perspectief boven de menselijke maat uit. Weliswaar hebben we het idee dat mensen sterven als muggen en dat alles van waarde in rook opgaat, God blijft zijn schepping in gerechtigheid vasthouden. Wat er ook gebeurt, God laat ons niet in de steek!

De afgelopen dagen las ik het boek 'De Bekeerlinge' van de Vlaamse auteur Stefan Hertmans.¹ Het gaat over een zoektocht naar een Normandisch meisje dat leefde in het elfde-eeuwse Frankrijk. Dochter van een Normandische ridder met Vikingbloed. Vigdis heet ze, en ze wordt verliefd op David, zoon van de Rabbijn van Narbonne, leerling in de Jeshiva van Rouen. Samen vluchten ze daar weg en lopen ze helemaal naar Narbonne, achtervolgd door de ridders van haar vader. Daar wordt zij als jodin aangenomen en trouwt ze met David. Na enkele maanden moeten ze weer vluchten. Naar een bergdorpje in de Vaucluse, waar een kleine joodse gemeenschap woont. Daar zijn ze even veilig. Ze krijgen er drie kinderen. In die tijd gaan kruisridders vanuit Frankrijk naar Jeruzalem. De achterhoede van één zo'n leger doet het dorpje aan. De soldaten verbrassen de gehele wintervoorraad aan voedsel, plunderen hier en daar wat, dagen de Rabbijn uit, steken de Synagoge in brand en doden enkele joden. Onder wie David, de man van het meisje Vigdis. Een vredig Frans dorpje, geplunderd door een Frans leger... Het zijn niet vreemdelingen, die het kwaad komen brengen. De volgende winter heerst er hongersnood in het dorp. Het zijn onzekere tijden.... Als je over die schijnbaar uit het niets komende wreedheid leest, ben je toch blij om in onze wereld te leven. Weliswaar is er in onze tijd ook veel wreedheid, maar daarnaast hebben wij mensenrechten om op terug te vallen. Wij hebben journalisten die onrecht aan de kaak stellen. Een Internationaal Strafhof. De VN. Noem maar op. Toen was er naast de

1 Stefan Hertmans: *De bekeerlinge*, uitgeverij De Bezige Bij, 2016.

onzekerheid alleen maar chaos. Vigdis, die nu haar joodse naam Hamoutal gebruikt gaat op zoek naar haar oudste twee kinderen. De kruisridders hebben hen meegenomen. Zo komt ze nota bene helemaal in Cairo terecht. Een hoogblond joods meisje reist tussen 1090 en 1099 de halve toen bekende wereld rond. Het is een onvoorstelbaar verhaal. Hartverscheurend en tegelijk ook hartverwarmend. Hoe ze trouw blijft aan haar eerste liefde en aan haar kinderen. Hoe ze zich een weg zoekt in een vijandige wereld. Een wereld die steeds vijandiger wordt ten opzichte van alles en iedereen afwijkend van de algemene christelijke norm. Maar het meest indrukwekkend vind ik misschien nog wel dat haar verhaal liefdevol verteld wordt, ruim 1000 jaar later, dat er bronnen bewaard zijn gebleven over haar. Mensen stierven als muggen in die gewelddadige 11e eeuw. De ongeorganiseerde kruisridders hielden vreselijk huis, in de christenlanden evenzeer als in het Heilige Land. Een golf van haat en onverdraagzaamheid was het. En toch: Gods gerechtigheid zal voor eeuwig wezen. Hamoutal heeft gerechtigheid gekregen, na duizend jaar!

Duizend jaar na haar omzwervingen maken de mensen helaas nog steeds een puinhoop van het leven op aarde. Daar zou je moedeloos van kunnen worden. Maar het besef dat het zo niet moet, is wel sterker geworden. In de Middeleeuwen leken wreedheden bij het leven te horen. In onze tijd bidden en hopen we overal dat het ooit ophoudt. De wreedheden van toen zijn nu voorbij. De ellende die Jesaja doormaakte, voelen wij allang niet meer. Maar de hoop die hij zijn tijdgenoten gaf, leeft voort. De vervolging en de nood die Paulus meemaakte, zijn voorbij, maar zijn loflied op Gods Liefde is nog steeds hartverwarmend. Wat er ook gebeurt, niets kan ons scheiden van Gods liefde! Ik lees daarin niet alleen een lied van hoop en vertrouwen, maar ook een aansporing om de liefde vol te houden. Een oproep om niet mee te gaan in de spiraal van haat. Om verontwaardiging niet te beantwoorden met nog meer verontwaardiging. Maar desnoods met stilte, of liever nog met een open oor. Of in elk geval met vasthoudende trouw, zoals Hamoutal. Luister! Roept de profeet Jesaja tot driemaal toe. Hoor naar mij, rechtvaardigen, roept de Eeuwige bij monde van Jesaja. Zoals in het 'Hoor, Israël, de Eeuwige is jullie God'. Hoor naar mij, en laat je niet ringeloren door onrechtvaardigen! Want onrecht vergaat, maar Gods gerechtigheid is eeuwig!

Het is een mooie gedachte op de grens van het nieuwe jaar. Wat we ook voor onrecht en onheil om ons heen ervaren, Gods gerechtigheid is groter, Gods liefde is sterker. Het onrecht raakt bedolven onder het stof van de geschiedenis, maar de hoop, de liefde, de gerechtigheid zijn eeuwig! Zo kan Gods liefde ons helpen om ons niet te laten verleiden mee te gaan in heersende liefdeloosheid. Laten we met elkaar blijven geloven en vertrouwen in gerechtigheid, in solidariteit, in liefde. En laten we zo het nieuwe jaar ingaan.

"Valt om ons heen steeds meer het diepe zwijgen"

schreef Dietrich Bonhoeffer in de gevangenis,

"de eenzaamheid, die nergens uitkomst ziet,

laat ons dan allerwege horen stijgen

tot lof van U het wereldwijde lied: (...)

God is met ons des avonds en des morgens,

is zeker met ons elke nieuwe dag."

Amen